

Orsakerna till och första världskrigets "utbrott"

Ett brittiskt perspektiv

Tom Spillane, Hellesdon High School, and Terry Haydn University of East Anglia

Grundläggande information

Första världskriget och, i synnerhet, dess orsaker och utbrott ägnas särskilt stor uppmärksamhet i historieundervisningen för tillfället, på grund av det åstundande 100-årsjubiléet av krigsutbrottet. En annan orsak för den fortsatta uppmärksamhet som krigets orsaker och utbrott är att det fortfarande efter 100 år av akademisk forskning om ämnet inte finns någon egentlig konsensus bland professionella historiker om vilket land som var ansvarigt för kriget, vilka dess mest betydande orsaker var eller varför kriget bröt ut just 1914 och inte något annat år.

Hänvisning till kursplanerna

Första världskriget har alltid varit ett standardämne i den brittiska historieundervisningen och under den nuvarande nationella kursplanen är det ett av endast fyra ämnen som eleverna måste undervisas i (de andra obligatoriska ämnena är slaveriet, förintelsen och andra världskriget). Första världskriget kommer även att vara ett ämne som eleverna borde "få lära sig" enligt de förslagen till den nya nationella kursplanen i historia som kommer att introduceras 2014. Elever kan komma att läsa ämnet som 14-åringar och om de väljer modern historia återigen på gymnasiet. Läroböcker ger alltid krigsutbrottet och dess orsaker viss uppmärksamhet delvis på grund av den upplevda betydelsen av kriget som en viktig händelse i brittisk historia men också på grund av kontroverserna kring tolkningen av det vilket gör det till ett lämpligt exempel för att få eleverna att förstå att det kan finnas olika åsikter om krigets utbrott och orsaker. Det här gör det även mycket lämpat till den nuvarande inriktningen på kursplanen som utgår från "forskningsfrågor" för kursplanering.

Undervisningsmål

Vad gäller undervisningsmål hoppas vi att eleverna efter att ha studerat ämnet kommer att ha en god uppfattning om händelserna som låg bakom krigets utbrott och en förståelse för att det finns en rad åsikter om vilka faktorer som ledde till kriget och vilka länder som var mest ansvariga för krigets utbrott. Dessutom, likväl som förståelsen av att det inte finns någon konsensus bland professionella historiker om dessa frågor, är vissa teorier mer giltiga än andra och att alla teorier inte bör betraktas som lika giltiga. Tolkningar av det förflutna kan beläggas av styrkan hos bevisen som underbygger dem och att det finns experter på området som ifrågsätter och testar teorierna som läggs fram i ämnet.

Hur utbrottet till första världskriget skildras i Storbritannien: läroböcker, populärhistoriska tidskrifter och tidningar

Elever i Storbritannien studerar ibland ämnet i olika åldrar. Första världskriget är ett obligatoriskt ämne i de nationella kursplanerna i historia vilket betyder att alla elever studerar ämnet vid 13- och 14-årsåldern. På den här nivån ägnas lite uppmärksamhet åt krigets utbrott och den huvudsakliga tyngdpunkten ligger på att undervisa om kriget på västfronten.

På GCSE-examensnivå (elever i 15-16-årsåldern), för elever som valt att fortsätta sina historiestudier, finns en mer detaljerad genomgång av krigets utbrott där man i regel fokuserar på de kriser som ledde fram till kriget, 1905-1914, och orsaker till spänningar (kapprustningar, kolonial rivalitet, allianssystemet, et cetera). För elever som studerar historia på gymnasienivå skall eleverna enligt studieplanen angående första världskriget ha kunskap om den historieskrivning som finns om krigsutbrottet och de olika synpunkter historiker har om vilket land som var mest ansvarigt för krigsutbrottet, varför kriget bröt ut på Balkan 1914 och inte vid någon annan tidpunkt, samt i vilken utsträckning situationen på Balkan bidrog till krigsutbrottet och andra omstridda aspekter angående krigets utbrott.

Det åstundande hundraårsjubiléet av första världskrigets utbrott har lett till en mängd tidskrifts- och tidningsartiklar om krigets utbrott och orsaker i vilka framstående brittiska historiker bidragit. Olika synpunkter uttrycks, särskilt angående huruvida Storbritannien skulle ha deltagit i kriget. Niall Ferguson är kritisk till Storbritanniens roll under förspelet till kriget, men andra historiker (till exempel Gary Sheffield) har hävdad att Storbritannien måste lägga sig i eller acceptera Tyskland som den europeiska stormakten. Det finns därför vissa intressanta jämförelser med debatten i Tyskland – se nedan.

Vi anser att en av de mest centrala sakerna som eleverna kan få ut av projektet är att historiker, journalister och politiker är oense om det förflutna, men att det finns sätt att ta reda på vilka versioner av det förflutna som är mest trovärdiga.